

Hrvatsko arhivističko društvo

Međunarodni tjedan arhiva
9. – 13. lipnja 2025.

arhiVtektura

- programska knjižica -

Sadržaj

Međunarodni dan arhiva	3
Arhivska djelatnost.....	5
PROGRAMI.....	7
Hrvatski državni arhiv	8
Državni arhiv u Bjelovaru.....	11
Državni arhiv u Dubrovniku.....	12
Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo	13
Arhivski sabirni centar Metković – Opuzen – Ploče.....	14
Državni arhiv u Gospiću	15
Državni arhiv u Karlovcu.....	16
Državni arhiv za Međimurje.....	17
Državni arhiv u Osijeku	18
Državni arhiv u Pazinu.....	20
Državni arhiv u Požegi	21
Državni arhiv u Rijeci.....	23
Državni arhiv u Sisku	25
Državni arhiv u Slavonskom Brodu	26
Državni arhiv u Splitu	26
Državni arhiv u Šibeniku	27
Državni arhiv u Varaždinu	29
Državni arhiv u Virovitici	30
Državni arhiv u Vukovaru	31
Državni arhiv u Zadru.....	33
Državni arhiv u Zagrebu	35
Splitsko - dalmatinska županija.....	39
Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci	40
Hrvatsko arhivističko društvo	41
Međunarodno arhivsko vijeće - <i>International Council on Archives (ICA)</i>	42

Međunarodni dan arhiva

Međunarodni dan arhiva u Hrvatskoj je prvi puta obilježen 9. lipnja 2009. godine. Navedeni je datum izabran u znak sjećanja na dan osnutka Međunarodnoga arhivskog vijeća (The International Council on Archives – ICA) 1948. godine. Ta je međunarodna stručna udruga posvećena učinkovitom upravljanju zapisima te očuvanju, zaštiti i korištenju svjetske arhivske baštine stručnom suradnjom arhivskih i drugih stručnjaka za upravljanje zapisima diljem svijeta. Arhivi stoga svake godine na taj dan, a posljednjih nekoliko godina – također na inicijativu ICA – cijeli tjedan, odgovarajućim programima nastoje sa svojim postojanjem i djelovanjem upoznati te senzibilizirati lokalne, područne i nacionalne zajednice u kojima djeluju, a Međunarodno arhivsko vijeće pokušava sveukupnu svjetsku javnost upoznati s arhivskom baštinom i suvremenim zapisima (koji će jednom također postati arhivska baština), koji su povjereni na skrb arhivskim stručnjacima.

Hrvatsko arhivističko društvo koordinator je programa Međunarodnoga tjedna arhiva u Hrvatskoj, a prigodnim programima taj *Tjedan* obilježavaju sve arhivske ustanove u okviru javne arhivske službe, kao i resorno Ministarstvo kulture i medija RH. I ove smo godine nastojali u događanja uključiti i druge informacijske i baštinske ustanove pa su nam se tako u obilježavanju pridružile, primjerice, Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci te Splitsko-dalmatinska županija. Premda su vrata arhivâ i drugih srodnih ustanova uvijek otvorena korisnicima različitih profila, tih se dana svi građani osobito pozivaju da u svečarskom ozračju posjete naše programe poput prigodnih izložbi, predavanja, radionica, skupova, predstavljanja izdanja te drugih promotivnih aktivnosti *in vivo*, ali također i da poprate mnoštva novih sadržaja dostupnih online.

Hrvatsko arhivističko društvo, kao koordinator obilježavanja Međunarodnoga tjedna arhiva u lipnju 2025., predložilo je svim arhivskim, ali i drugim zainteresiranim ustanovama, udrugama, pravnim subjektima i pojedincima u RH, zajedničku temu pod naslovom:

arhiVtektura

Na odabir ove teme ponukala nas je činjenica da je 2025. godina velikih obljetnica vezanih uz hrvatsku arhitekturu, arhitekta, značajne građevine, mecene i organizatore gradnji te uz osmišljavanja raznih urbanističko-arhitektonskih sadržaja važnih za prostor u kojemu naše društvo funkcionira.

Prisjetimo se nekih od njih:

295. početak gradnje Dioklecijanove palače

1100. Bašćanska ploča – također svojedobno u funkciji arhitektonskog elementa (plutej u crkvi sv. Lucije u Jurandvoru)

1390. rođen Juraj Dalmatinac

1615. rođen Faust Vrančić

1645. gradnja isusovačkog samostana u Zagrebu – danas Klovićevi dvori

1895. rođen, a 1975. umro Stjepan Gomboš

1935. umro Rudolf Lubyinski

1905. umro Josip Juraj Strossmayer

1845. rođen Iso Kršnjavi
1870. rođen Ignjat Fischer
1965. umro Le Corbusier
1845. rođen Hermann Bollé (osim niza građevina u Zagrebu, radio u Osijeku, Belici u Međimurju, Mariji Bistrici, Zaprešiću, Tounju, Karlovcu, Dugom Selu)
1980. umro Stjepan Planić (osim niza građevina u Zagrebu, radio plan obnove sela Bilice, regulatornu osnovu Čakovca, rekreativno područje Plivskog jezera, regionalni plan za turističku izgradnju područja Šibenika, regionalni plan za turističku izgradnju područja Makarske)
1775. gradnja Solane u Prelogu
1895. gradnja postrojenja Mesne industrije Braće Gavrilović u Petrinji
1895. gradnja sinagoge u [Križevcima](#)
1895. gradnja sinagoge u [Slavonskom Brodu](#)
1935. umro Dioniz Sunko (osim u Zagrebu radio u Bjelovaru, Pakracu, Sisku, Đakovu)
1880. rođen Lav Kalda (osim u Zagrebu radio u Crikvenici, Hrastovcu kraj Garešnice)
1925. Regulaciona osnova grada Splita.

Inspiraciju smo također pronašli i u činjenici da je osam državnih arhiva iz nacionalne mreže arhivskih ustanova uključeno u segment projekta Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, te su kroz poglavlje *Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva* uspjeli dugoročno riješiti proširenje spremišnih kapaciteta, za što su nužni upravo arhitektonski projekti. Osiguranje spremišnih, radnih i korisničkih prostora preduvjet je dostupnosti arhivskoga gradiva, pa smo u tom smislu slijedili i temu koju je proklamiralo Međunarodno arhivsko vijeće - *Dostupnost arhiva*. (<https://www.ica.org/news-events/ica-news/>)

I ove smo godine priredili te distribuirali digitalnu programsku knjižicu s podacima o svim događanjima kojima arhivske i druge ustanove u Hrvatskoj obilježavaju tjedan arhiva.

Stoga, vidimo se u arhivima te svima čestitke uz Međunarodni tjedan arhiva!

Dr. sc. Silvija Babić, arhivska savjetnica
predsjednica Hrvatskog arhivističkog društva

Arhivska djelatnost

Arhivska je djelatnost u društvu imala svoj povijesni razvoj tijekom kojega je stavljala naglasak na pojedine aspekte svoje uloge. Čuvanje isprava za dokazivanje prava i povlastica naglašavalo je imovinsko-pravnu stranu ove djelatnosti, čuvanje dokumenata uprave i pravosuđa isticalo je političko-upravni aspekt, a čuvanje zapisa za povijesna i druga istraživanja omogućavalo je dokazivanje nacionalnih interesa. Čuvanje sveobuhvatnoga arhivskoga gradiva, kao memorije ukupne zajednice, trajno uokviruje temeljnu baštinsku zadaću arhivske djelatnosti.

Povijesni je razvoj dakle naglašavao pojedine aspekte arhivske djelatnosti, a postupno se oblikovala i javna arhivska služba te su definirane njezine funkcije kao servisa države i građana. Ona danas svojim djelovanjem na području zaštite, preuzimanja, prikupljanja, obrade, čuvanja i korištenja arhivskoga gradiva, odgojno-obrazovnih i kulturnih aktivnosti, interdisciplinarnu i interinstitucionalne suradnje ima presudno značajnu javnu ulogu i upravlja važnim procesima u interesu zajednice. Time trajno utječe na proces oblikovanja javne memorije i u Hrvatskoj. Arhivistički rad stoga treba promatrati u kontekstu širem od samog područja kulture i treba razlikovati njegovu ulogu i njegove rezultate u javnom i privatnom sektoru. Arhivska djelatnost i arhivska struka pri tome u prvom redu moraju biti podložne imperativu istine i imperativu općeg javnog dobra.

Javna je arhivska služba ipak samo jedan segment djelovanja struke koju nazivamo arhivskom. Na međunarodnom planu postoji niz različitih pristupa i modela arhivske službe koji obuhvaćaju javne i privatne stvaratelje, imatelje i korisnike arhivskoga gradiva najrazličitije provenijencije. Divergentnost arhivske službe, arhivskoga djelovanja ili arhivske teorije i prakse najlakše se može uočiti sagledavajući članstva i djelovanje Međunarodnog arhivskog vijeća, osobito kroz rad njegovih pojedinih sekcija (ICA Professional Sections). U tom širokom prostoru svoje mjesto imaju javni nacionalni i drugi arhivi na različitim razinama, ali jednako tako postoji interes i za privatnim arhivima čija je zadaća prikupljanje, zaštita, čuvanje, stručna obrada zapisa i pružanje informacija i usluga na temelju tih zapisa.

U Hrvatskoj glavninu arhivske djelatnosti obavlja javna arhivska služba. U okolnostima stabilnih društava javna arhivska služba uobičajeno redovito brine za gradivo državnih, područnih i lokalnih političkih tijela i javnih ustanova. U tranzicijskim okolnostima javna arhivska služba, osim brige za gradivo tih tijela i ustanova, jedina može imati snagu i potencijale temeljem kojih može voditi brigu o ukupnoj memoriji naroda ili države, odnosno zajednice narodâ ili državâ. To je osobito važno na onim prostorima koji su imali turbulentnu povijest protkanu trajnom tranzicijom i mijenama. Iznimno je važno to osvijestiti danas, kad već neko vrijeme i u međunarodnom prostoru preteže stav da osim javnoga gradiva memoriju narodne i političke zajednice čini ono što možemo nazvati sveobuhvatnim arhivom; što uvelike obuhvaća i privatno gradivo razasuto među različitim posjednicima. Suvremenim umrežavanjem informacija stvaraju se novi okviri lokalnih, regionalnih i nacionalnih memorija i povijesti, ali također povijesti i identiteta političkih, religijskih i drugih društvenih skupina, kao i živih povijesti pojedinaca i obitelji.

Međutim, već su neko vrijeme javni resursi na kojima se temelji oblikovanje identiteta, znanja, kulture i baštine postali predmetom interesa ekonomskog menadžmenta koji ih vidi značajnim komercijalno iskoristivim bazenom za ostvarivanje profita. Istovremeno, pojedine struke kao materijalni čuvari tih resursa, kao i samozatajni intelektualni radnici koji oblikuju identitet i znanje o baštini i kulturi, u opasnosti su da u znatnoj mjeri ispuste iz ruku resurse koji su esencija identiteta. U tom smislu arhivski su i srodni stručnjaci dodatno odgovorni za stjecanje novih kompetencija kako bi se oduprli dijelu besmislene i štetne komercijalizacije neprofitnih sektora javnoga djelovanja u kulturi i znanosti.

Organizirana zajednica/društvo stoga javnoj arhivskoj službi povjerava brigu za informacije, dokumentarno znanje i arhivsku baštinu kao temelj identiteta na koji se nadograđuje konstrukt suvremenoga društva. Stoga i pitanja usmjerenja i financiranja javne arhivske djelatnosti zahtijevaju veliku stručnu i političku ozbiljnost u daljnjim odlukama i postupcima.

Dr. sc. Dražen Kušen, arhivski savjetnik
(član Hrvatskoga arhivističkog društva i njegov prethodni predsjednik)

PROGRAMI

Hrvatski državni arhiv

Marulićev trg 21
10000 Zagreb
tel.: 01 4801 999
Ravnatelj: dr. sc. Dinko Čutura
e-pošta: hda@arhiv.hr
<http://www.arhiv.hr/>

09. lipnja 2025.

Institut za povijest umjetnosti, Hrvatski državni arhiv

Internetska poveznica događanja: www.arhiv.hr

12:00

Otvorenje izložbe *Arhitekt, investitor, obrtnik. Stambena arhitektura Rudolfa Lubynskog u zagrebačkom Donjem gradu*

Mjesto održavanja: Hrvatski državni arhiv

Autori programa:

Autorska koncepcija izložbe: Irena Kraševac (Institut za povijest umjetnosti)
Autorska suradnja: Marina Bagarić (Muzej za umjetnost i obrt), Vanja Brdar Mustapić (Muzej za umjetnost i obrt), Boris Dundović (Institut za povijest umjetnosti), Katarina Horvat (Državni arhiv u Zagrebu), Ivana Mance Cipek (Institut za povijest umjetnosti), Branko Ostajmer (Hrvatski institut za povijest)

Trajanje programa: 9. lipnja 2025. – 5. rujna 2025.

O programu:

Izložba je rezultat rada na istraživačkom projektu „Arhitektura i kultura stanovanja u Zagrebu 1880. – 1940.” koji se provodi na Institutu za povijest umjetnosti uz podršku Hrvatske zaklade za znanost. Hrvatski državni arhiv ugostio je izložbu u sklopu obilježavanja Međunarodnog tjedna arhiva (9. – 13. lipnja 2025.) i u okvirima ovogodišnje teme *arhiVtektura*. Izložba ostaje otvorena do 5. rujna 2025.

10. lipnja 2025.

Institut za povijest umjetnosti, Hrvatski državni arhiv

Internetska poveznica događanja: www.arhiv.hr

12:00

Predavanje *Kako se gradio Dobrotvorov dom? Arhivski fond kao izvor podataka o izgradnji i opremanju kuće izgrađeneprema projektu Rudolfa Lubynskog*

Mjesto održavanja: Hrvatski državni arhiv

Autor programa: Irena Kraševac (Institut za povijest umjetnosti)

Trajanje programa: 10. lipnja 2025.

O programu:

Zahvaljujući arhivskom fondu društva „Dobrotvor“ koji se čuva u Državnom arhivu u Zagrebu, izložiti će se slijed projektiranja, gradnje i opremanja stambeno-najamne zgrade *Dobrotvorov dom* te potkrijepiti saznanja o suradnji arhitekta Rudolfa Lubynskog i zagrebačkih obrtnika. *Dobrotvorov dom* nastao je usporedno s najznačajnijim Lubynskijevim arhitektonskim ostvarenjem, zgradom Sveučilišne knjižnice i Hrvatskog državnog arhiva. Njegov pristup oblikovanju i realizaciji arhitektonskog djela bio je moguć zahvaljujući jakoj zagrebačkoj obrtničkoj tradiciji čiji su majstori ostali u sjeni povijesnoumjetničkih istraživanja, a važan su segment u kreiranju kvalitetne gradske stambene arhitekture. Predavanje je rezultat rada na projektu „Arhitektura i kultura stanovanja u Zagrebu 1880. – 1940.“ (ARHZAG, IP-2022-10-9503), koji se provodi na Institutu za povijest umjetnosti uz podršku Hrvatske zaklade za znanost.

11. lipnja 2025.

Hrvatski državni arhiv

Internetska poveznica događanja: www.arhiv.hr

10:00

Prezentacijski program *Dječji dan. Tajna mudre sove*

Autor programa: Darija Hofgräff Marić

Trajanje programa: 11. lipnja 2025.

O programu:

Kroz poseban prezentacijski program namijenjen djeci u dobi od 4 do 10 godina odgovorit ćemo na pitanja zašto na krovu zgrade mudre sove čuče i čemu nas one zanimljivom uče.

12. lipnja 2025.

I.

Institut za povijest umjetnosti, Hrvatski državni arhiv

Internetska poveznica događanja: www.arhiv.hr

12:00

Predavanje *Osobni arhivski fondovi u Institutu za povijest umjetnosti kao ishodište istraživanja stambene arhitekture i arhitektonske plastike u Zagrebu*

Mjesto održavanja: Hrvatski državni arhiv

Autor programa: Irena Šimić

Trajanje programa: 12. lipnja 2025.

O programu:

U fokusu izlaganja su osobni arhivski fondovi povjesničara umjetnosti, konzervatora, arhitekata i fotografa, koji se od 1970-ih godina pohranjuju u Institutu za povijest umjetnosti u svrhu zaštite, stručne obrade i javne dostupnosti gradiva. S namjerom osvještavanja akumuliranog znanja koje su nam u nasljeđe ostavili naši prethodnici, čije ostavštine na mnogostruke načine mogu pozitivno utjecati na osmišljavanje i provedbu primjenjivih istraživanja na području povijesti umjetnosti, tijekom izlaganja predstaviti će se segmenti osobnih arhivskih fondova Aleksandera Lasla, Olge Maruševski, Radovana Ivančevića te negativoteke Krešimira Tadića, razmatrani kao značajni resursi za istraživanje arhitekture i arhitektonske plastike u Zagrebu. Predavanje je rezultat rada na projektu „Arhitektura i kultura stanovanja u Zagrebu 1880.–1940.“ (ARHZAG, IP-2022-10-9503), koji se provodi na Institutu za povijest umjetnosti uz podršku Hrvatske zaklade za znanost.

II.

Hrvatski državni arhiv

18:00

Filmski četvrtak. *Novi izgled Zagreba u drugoj polovici 20. stoljeća na filmskom platnu*

Autori programa: Juraj Kukoč (Hrvatski državni arhiv), Tamara Bjažić Klarin (Institut za povijest umjetnosti)

Trajanje programa: 12. lipnja 2025.

O programu:

Od 1950-ih do 1970-ih godina zagrebačka društvena i filmska zajednica odlučila je ostvariti ambiciozan zadatak: iscrpno filmski dokumentirati urbani razvoj grada Zagreba. Tako je u spomenutom razdoblju nastao niz dragocjenih filmskih svjedočanstava o arhitektonski, kulturno i društveno uzbudljivom periodu u razvoju Zagreba. Pogledat ćemo neke zanimljive uratke i komentirati ih s našom uglednom gošćom.

13. lipnja 2025.

Hrvatski državni arhiv

10:00 i 13:00

Besplatni razgledi zgrade uz stručno vodstvo.

Državni arhiv u Bjelovaru

Trg Eugena Kvaternika 6
43000 Bjelovar
tel.: 043 244 487; 220 488
Ravnateljica: Martina Krivić Lekić
e-pošta: pisarnica@dabj.hr
<http://www.dabj.hr/>

13. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.dabj.hr

13:00

Otvorenje izložbe *Krajiške kućne zadruge na bjelovarskom području*

Autori programa: Juro Bijelić, Alexander Buczynski

Trajanje programa: 13. lipnja 2025. – 07. srpnja 2025.

O programu:

Kućne zadruge (*Haus-Communion*) činile su temelj Hrvatsko-slavonske vojne krajine i njezinog uređenja. "Doživotna" vojna služba krajišnika polazila je od broja muškaraca po kućanstvu koji su bili sposobni za vojnu službu.

Ova izložba po prvi put predstavlja arhivsko gradivo fonda Varaždinsko-đurđevačke pukovnije koji se čuva u Državnom arhivu u Bjelovaru, a datirano je od 1773. do razvojačenja 1874. godine. Prikazani su ugovori, diobeni spisi, propisi i izdvojeni slučajevi iz prakse koji svjedoče o važnosti zadruga kao temeljnih gospodarskih i društvenih čimbenika Vojne krajine. Prvi službeni zakon koji je u upravno-pravnom smislu institucionalizirao kućnu zadrugu bio je Temeljni vojnokrajiški zakon (*Grundgesetz*) iz 1807. godine. Kratak historiografski osvrt i prikaz glavnih relevantnih odredaba zakonskih propisa čini referentni kontekst za *case study* primjere grupirane oko tema poput uključivanja u kuću (*Einkommunirung*), isključivanja iz kuće (*Auskommunirung*), kućnih pravila i reda, kućnih nemira i nasilja, legalne i ilegalne diobe kuća te Ivanovog Sela kao zasebnog slučaja razvoja naseobine. Na koncu, izložba prikazuje i "službeni" kraj kućnih zadruga te mogućnosti za njihova daljnja istraživanja u Državnom arhivu u Bjelovaru.

Izložba će biti postavljena u hodniku zgrade Arhiva te u digitalnom formatu na mrežnim stranicama ustanove kao virtualna izložba. Na taj će način biti dostupna svima onima koji nisu u mogućnosti fizički posjetiti prostor izložbe.

Državni arhiv u Dubrovniku

Sv. Dominika 1

20000 Dubrovnik

tel.: 020 642 960

Ravnateljica: Nikolina Pozniak

e-pošta: dad@dad.hr

<http://www.dad.hr>

10. lipnja 2025.

19:30

Predavanje *Povjesničar, konzervator i arhivist Josip Gelcich; biografija stotinu godina kasnije*

Mjesto održavanja programa: Sponza – dvorana Sv. Vlaho

Autor programa: Ivan Viđen

Trajanje programa: 10. lipnja 2025.

O programu:

Stotu obljetnicu smrti povjesničara, profesora, arhivista i konzervatora Josipa Gelcicha (1849. – 1925.) Državni arhiv u Dubrovniku obilježit će javnim predavanjem koje će u osnovnim crtama iznijeti biografske podatke o ovom zaslužnom čovjeku. Dugogodišnji profesor nautičke škole, konzervator spomenika i arhivist dubrovačkog arhiva (tada pri Kotarskom poglavarstvu), Gelcich je ostavio neizbrisiv trag u povijesti hrvatske kritičke historiografije, ali i zaštite spomenika. Velik broj njegovih članaka i monografija o povijesti Dubrovnika i Kotora i danas su ne samo prve, nego i još uvijek relevantne točke za daljnja istraživanja. Josip Gelcich bio je u mnogočemu prvi pa je tako, između ostaloga, sudjelovao kod objavljivanja povijesnih izvora dubrovačkog arhiva u izdanju JAZU, a i prvi je sustavnije sredio njegovo arhivsko gradivo i izradio inventar. Iako u hrvatskoj historiografiji nisu nepoznati, ni Gelcichevo neumorno djelovanje ni dugoročni rezultati njegova rada nisu još cjelovito ni pravilno vrednovani. Ovo će predavanje stoga dati panoramski pregled njegova života i rada te naglasiti osnovne doprinose našoj historiografiji i konzervatorstvu.

11. lipnja 2025.

20:00

Otvorenje izložbe *Tragom arhivskoga gradiva – dubrovački opus arhitekata Mladena Kauzlarića i Stjepana Gomboša (1931. – 1941.)*

Mjesto održavanja programa: Sponza – dvorana Sv. Vlaho

Autori programa: Antun Baće, Nikša Selmani, Sanja Curić

Trajanje programa: 11. lipnja 2025. – 20. lipnja 2025.

O programu:

Državni arhiv u Dubrovniku povodom obilježavanja Međunarodnog tjedna arhiva na temu *arhiVtektura* organizira izložbu „Tragom arhivskog gradiva – dubrovački opus arhitekata Mladena Kauzlarića i Stjepana Gomboša (1931. – 1941.)“.

Na izložbi će se dubrovačkoj javnosti prezentirati projekti i realizacije koje su u desetljeću pred izbijanje Drugog svjetskog rata za Dubrovnik izveli dvojica zagrebačkih arhitekata i koji su za dubrovačku sredinu svog vremena predstavljali prekretnicu u percepciji moderne arhitekture. Dubrovački opus Mladena Kauzlarića i Stjepana Gomboša broji šesnaest projekata, od kojih je sedam i realizirano. Radi se o širokom spektru zahvata; od urbanističkih regulacija, interpolacija i rekonstrukcija javnih zgrada, novogradnji i adaptacija stambenih građevina, do preuređenja interijera i obnove spomenika. Osim kvantitativno, dubrovačka ostvarenja Kauzlarića i Gomboša, uz djela Nikole Dobrovića, predstavljaju najvažniji doprinos afirmaciji moderne arhitekture na jugu Hrvatske, kao i uspješan primjer njene integracije u okruženja povijesnih gradova.

Zahvaljujući institucionalnoj suradnji Državnog arhiva u Dubrovniku i Muzeja grada Zagreba, na izložbi je prezentiran izbor arhivskoga gradiva koji je omogućio rekonstrukciju djelovanja dvaju arhitekata, a koji osim dokumentarne vrijednosti za poznavanje njihova iznimnog arhitektonskog opusa, nerijetko ima i visoku likovnu vrijednost.

Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo

Internetska poveznica događanja: <https://maphub.net/map>

09. lipnja 2025.

Virtualna šetnja *Žrnovo na karti 19. stoljeća*

Autor programa: Maja Haraminčić Cebalo

Trajanje programa: 09. lipnja 2025. – 13. lipnja 2025.

O programu:

Žrnovo, mjesto smješteno u unutrašnjosti otoka, a udaljeno tek nekoliko kilometara od grada Korčule, podijeljeno je na 4 zaselka: Prvo Selo, Postrana, Brdo i Kampuš. Svaki od njih čvrsto čuva neku svoju posebnost, ali isto tako čuvaju i stoljetne tajne zapisane u uskim kamenim ulicama. Građani grada Korčule svoje su ljetnikovce i vikendice kroz povijest gradili u Žrnovu te su njihovi obiteljski grbovi vidljivi na mnogim pročeljima i *voltima*. Iako mnoge kuće u Žrnovu i dalje izgledaju baš kao da smo vremenskom kapsulom otputovali 100 ili 200 godina u prošlost, uvijek je zanimljivo usporediti prošlost i sadašnjost, vidjeti neke prošle ideje ili rješenja. Kako bismo našim korisnicima dodatno približili materijale koji se čuvaju u Arhivskom sabirnom centru Korčula – Lastovo, za ovaj Međunarodni dan arhiva pripremili smo virtualnu šetnju kroz Žrnovo uz pomoć MapHub stranice. Na stranici su označene zgrade o kojima se može saznati

više te će naši korisnici, ali i učenici, zaljubljenici u arhitekturu, kao i stanovnici Žrnova, jednostavnim klikom miša zakoračiti u 19. stoljeće i vidjeti nacрте i dokumentaciju nekih zgrada i obiteljskih kuća koje se i danas nalaze u Žrnovu.

Arhivski sabirni centar Metković – Opuzen – Ploče

Internetska poveznica svih događanja: <http://www.dad.hr/>

09:00

Dani otvorenih vrata Arhiva

Autori programa: Djelatnici Državnog arhiva u Dubrovniku – Arhivskog sabirnog centra Metković – Opuzen – Ploče

Trajanje programa: 09. lipnja 2025. – 10. lipnja 2025.

O programu:

Arhivski sabirni centar Metković-Opuzen-Ploče ove godine po drugi put organizira Dane otvorenih vrata Arhiva. Potaknuti prošlogodišnjim pozitivnim dojmovima naših posjetitelja i korisnika odlučili smo ponovno otvoriti svoja vrata. Lanjsko iskustvo stručnih vodstava poučilo nas je koliko posjetitelje zaista zanimaju arhivsko gradivo i stručni arhivistički poslovi, a osobito ono što im u arhivu može biti od koristi u rješavanju važnih životnih pitanja iz njihove svakodnevice.

Cilj programa je kroz stručna vodstva najprije upoznati posjetitelje s pojmom i ulogom arhiva u društvu i osnovnim arhivističkim pojmovima, a nakon toga, kroz razgled uredskih prostorija, knjižnice i spremišta posjetiteljima pokazati što se čuva u Arhivu i na koji način se sređuje gradivo i kako se koristiti inventarima.

Realizacijom programa planira se povećati vidljivost arhiva kao baštinske ustanove od značaja za kulturu i povijest nekog kraja, no ujedno i kao mjesta na koje građani dolaze kako bi koristili gradivo koje im je potrebno u svakodnevnom životu.

Obilazak je prilagođen djeci i odraslima.

Zainteresirani se mogu najaviti na e-adresu: paulina.siljeg@dad.hr ili na telefonski broj: 020/690-733.

10. lipnja 2025.

I.

11:00

Predavanje *Školski imenici i dnevници – nekad i sad*

Autor programa: Paulina Šiljeg

Trajanje programa: 10. lipnja 2025.

O programu:

U Arhivskom sabirnom centru Metković-Opuzen-Ploče čuvaju se 24 fonda ustanova osnovnog i srednjeg školstva s područja doline Neretve. Sređujući gradivo i radeći na izradi inventara za ove fondove uočili smo mnoge promjene koje su se događale u našem školskom sustavu. Osobito je u tom smislu zanimljiva pedagoška dokumentacija. Imenici i dnevници nam kroz različite elemente otkrivaju refleksije društvenih promjena na školstvo. Možemo pratiti promjene u pedagoškom standardu, izmjene u planovima i programima rada, ali i principima ocjenjivanja učenika.

Cilj programa je upoznati učenike s izgledom i sadržajem imenika i dnevnika kroz različita povijesna razdoblja. Pokazati im što se učilo u vrijeme njihovih baka, djedova i roditelja, kakav je bio sustav ocjenjivanja, te s kakvim su prosječnim uspjehom učenici tada završavali razrede. Budući da je danas pedagoška dokumentacija najvećim dijelom virtualna, učenicima će se omogućiti neposredan uvid u ovo gradivo.

Realizacijom programa planira se povećati svijest učenika o promjenama u odgojnim i obrazovnim zadaćama školstva kroz povijest, te ih potaknuti na samostalno istraživanje i interpretaciju povijesnih izvora i razvoj kritičkog mišljenja.

Predavanje je namijenjeno djeci osnovnoškolske dobi.

Državni arhiv u Gospiću

Kaniška 17

53 000 Gospić

tel.: +385 53 560 440

Ravnatelj: Ivica Mataija

e-pošta: info@arhiv-gospic.hr

<https://arhiv-gospic.hr/>

22. srpnja 2025.

Internetska poveznica događanja: <https://arhiv-gospic.hr/>

12.00

Otvaranje izložbe *Lička pruga (1925. – 2025.)*

Autori programa: Ivana Nikšić Šulentić, Mario Maras

Trajanje programa: 22. srpnja – 1. rujna 2025.

O programu:

Međunarodni dan arhiva Državni arhiv u Gospiću obilježit će izložbom *Lička pruga (1925. – 2025.)* koncipiranom od javnog i privatnog arhivskog gradiva, muzejskog gradiva i knjižnične građe. Autori izložbe na 25 plakata kroz digitalizirane dokumente, zemljovide, fotografije, ilustracije, građevinske nacрте i novinske članke, kronološki prikazuju gradnju Ličke pruge i

njezinu višestruku važnost, kako prometnu i gospodarsku, tako povijesnu i društvenu s osvrtom na pedesetogodišnje odgađanje gradnje radi mimoilaženja Austrije i Ugarske i implementiranja prometne politike. U fokusu izložbe je povezivanje sjevera Hrvatske s Dalmacijom, od Oštarija do Knina, u razdoblju od 1912. do 1925. godine čime je omogućen lakši protok putnika i roba između kontinentalnog i priobalnog dijela zemlje te gradnja trase koja je bila i ostala tehnički vrlo zahtjevna, s velikim visinskim razlikama i za čije savladavanje su potrebni brojni inženjerski pothvati, mostovi, tuneli i vijadukti kroz teške ličke i dalmatinske terene. Radovi su često bili otežani zbog loših vremenskih uvjeta, nedostatka radne snage, te raznih tehničkih prepreka, ali i buktinje Prvog svjetskog rata što je činilo gradnju jednim od najambicioznijih infrastrukturnih projekata u tadašnjoj Kraljevini SHS.

Državni arhiv u Karlovcu

Ljudevita Šestića 5
47 000 Karlovac
tel.: + 385 47 412 366
Ravnateljica: Hrvojka Božić
e-pošta: info@da-ka.hr
<https://da-ka.hr/>

12. lipnja 2025.

Državni arhiv u Karlovcu u suradnji s Područnom konzervatorskom službom Karlovac
Internetska poveznica događanja: www.da-ka-hr

12:00

Predavanje i izložba na temu „Josip Stiller, karlovački graditelj“

Autori programa: Predavači i priređivači – Antonio Bosio (Državni arhiv u Karlovcu), Sonja Kočevar (Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, pročelnica Područne konzervatorske službe Karlovac)

Mjesto održavanja: izložbena dvorana Državnog arhiva u Karlovcu

Trajanje programa: 12. lipnja do 14. srpnja 2025.

O programu:

Cilj predavanja i izložbe je predstaviti privatni život i profesionalni rad graditelja Josipa Stillera za njegova života u Karlovcu, od dolaska 1773. godine do smrti 1804. godine. Predstavljanje se temelji na izvornom arhivskom gradivu Državnog arhiva u Karlovcu uz pregled recentnih zahvata na graditeljskoj baštini kojoj je Stiller autor. Gradivo koje se koristi za zanimljivu priču o Josipu Stilleru pripada fondu Poglavarstvo slobodnoga grada Karlovca (1714. – 1850.) i Zbirci građevinske dokumentacije grada Karlovca (1778. – 1955.), a nadopunjeno je recentnom dokumentacijom konzervatorske službe. Josip Stiller ostavio je neizbrisiv trag u arhitekturi grada Karlovca jer je renesansnu urbanističku matricu grada dopunio projektima koji su središtu

karlovačke Zvijezde dali iznimno vrijedno i prepoznatljivo barokno obilježje. Najznačajniji realizirani projekti Josipa Stillera su:

- zgrada Gradskog poglavarstva
- zgrada Oružane
- pravoslavna crkva sv. Nikole
- Guttererova palača
- drugi kat franjevačkog samostana, proširenje crkve i nadogradnja zvonika crkve Presvetog Trojstva

Nerealizirani projekti:

- Urbanističko rješenje na zapadnom dijelu današnjeg Zrinskog trga
- Gradska bolnica
- Kuća carinika (mitničara)

Državni arhiv za Međimurje

Štrigova 102

40312 Štrigova

tel.: 040 312 600

faks: 040 312 600

Ravnatelj: Jurica Cesar

e-pošta: dram@dram.hr

<http://www.dram.hr/>

09. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: <http://www.dram.hr/>

19:00

Predstavljanje izdanja *Leksikon utvrda Hrvatske: Povijest utvrđena u kamenu*

Autori programa: Državni arhiv za Međimurje, Jurica Cesar i Krešimir Regan

Mjesto održavanja: Riznica Međimurja, Čakovec

Trajanje programa: 09. lipnja 2025.

O programu:

U ponedjeljak, 9. lipnja 2025. godine, u sklopu obilježavanja *Međunarodnog dana arhiva*, u 19 sati u prostoru *Riznice Međimurja* održat će se predstavljanje jednog od najiščekivanijih izdanja iz područja kulturne i povijesne baštine – *Leksikona utvrda Hrvatske*. Izdanje koje predstavlja više od tisuću lokaliteta, od srednjovjekovnih burgova i kasnosrednjovjekovnih tvrđava do zaboravljenih gradina i bastionskih utvrda, prvi je sveobuhvatni pregled fortifikacijske baštine na prostoru Hrvatske. Iza ovog ambicioznog projekta stoje stručnjaci s područja povijesti, arheologije i arhitekture, a urednički tim knjigu je gradio godinama na temelju terenskog i arhivskog rada.

Predstavljanje u Čakovcu dio je ovogodišnje zajedničke teme nacionalne mreže arhiva pod nazivom *arhiVtektura*, koja povezuje arhitekturu s arhivističkom praksom i kulturnim pamćenjem prostora.

Uz autore i urednike *Leksikona*, događanje će upotpuniti i *stručni panel o utverdama na području Međimurja*, gdje će se govoriti o važnosti lokalnih fortifikacija, njihovu povijesnom kontekstu i današnjem stanju. Poseban naglasak bit će stavljen na ulogu utvrda kao graditeljskih, društvenih i simboličkih središta u prošlosti. „Utvrde nisu samo vojni objekti, nego i izraz vremena, moći i identiteta. Njihove priče duboko su ukorijenjene u našoj povijesti, ali mnoge od njih još čekaju da budu ponovno otkrivene“, poručuju iz organizacije.

Predstavljanje se održava u suradnji s Državnim arhivom za Međimurje i Riznicom Međimurja, smještenom u obnovljenom kompleksu Staroga grada, koji sam po sebi predstavlja jedan od najvažnijih spomenika fortifikacijske baštine sjeverne Hrvatske.

Ulaz na događanje je slobodan, a svi zainteresirani imat će priliku iz prve ruke čuti kako je nastajao *Leksikon*, pogledati neka od najzanimljivijih otkrića te razgovarati s autorima o povijesti utvrda – tih nijemih svjedoka prošlih vremena.

Državni arhiv u Osijeku

Kamila Firingera 1

31000 Osijek

tel.: 031 207 240

faks: 031 200 337

Ravnatelj: dr. sc. Dražen Kušen

e-pošta: dao@dao.hr

<http://www.dao.hr/>

09. lipnja 2025.

Državni arhiv u Osijeku, Građevinski i arhitektonski fakultet Osijek

Internetska poveznica događanja: www.dao.hr

11:00

Otvorenje izložbe *Strossmayer, građevine i arhitektura u Osijeku*

Autor programa: Dražen Kušen

Mjesto održavanja: Građevinski i arhitektonski fakultet Osijek

Trajanje programa: 09. lipnja 2025. – 30. lipnja 2025.

O programu:

Ovogodišnje istovremene obljetnice 210 godina od rođenja i 120 godina od smrti velikog biskupa, mecene i graditelja Josipa Jurja Strossmayera, potakle su ideju da izložba povodom Međunarodnog tjedna arhiva, pod nadnaslovom *arhiVtektura*, bude povezana sa Strossmayerovim graditeljskim pothvatima u Osijeku, odnosno s građevinama u Osijeku koje su

bile povezane sa Strossmayerom za njegova života – od rođenja, krštenja, vjerskog života, preko školovanja i do javnog djelovanja u Osijeku. Svi izlošci su iz fundusa Državnog arhiva u Osijeku.

Izložba je pripremljena u suradnji s Građevinskim i arhitektonskim fakultetom Osijek i postavljena u predvorju fakulteta, u Ulici Vladimira Preloga 3.

09. lipnja 2025.

Državni arhiv u Osijeku, Rektorat Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, Veleposlanstvo Republike Slovenije u Zagreb

Internetska poveznica događanja: www.dao.hr

Izložba *Sjećanje Slovenije UNESCO Memory of the World*

Autori programa: Arhiv Republike Slovenije, Slovenski nacionalni odbor *Memory of the World*

Mjesto održavanja: zgrada Rektorata osječkog Sveučilišta

Trajanje programa: 09. lipnja 2025. – 30. lipnja 2025. (Izložba je otvorena 27. svibnja 2025.)

O programu:

Državni arhiv u Osijeku nastavlja ranije ostvarenu suradnju s Veleposlanstvom Republike Slovenije u Republici Hrvatskoj i na poziv Veleposlanstva je prihvatio da bude suorganizator eminentne gostujuće baštinske izložbe *Sjećanje Slovenije, UNESCO Memory of the World* u čast prvih deset upisa Slovenije na Nacionalnu listu *Memory of the World*. Riječ je o deset najznačajnijih pisanih i dokumentarnih spomenika slovenske kulture i povijesti. Izložbu je pripremio Slovenski nacionalni odbor *Memory of the World*, koji djeluje u okviru Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, zajedno s Arhivom Republike Slovenije. Pokroviteljica izložbenog projekta je predsjednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar. Izložba uključuje prikaz prvih deset jedinica upisanih na Nacionalni popis koji je dio UNESCO-vog programa *Sjećanje svijeta*.

Ista izložba s izvornicima bila je postavljena u Narodnom muzeju Slovenije krajem 2023. godine, a potom na više mjesta u ovom prijenosnom obliku. Izložbeni postav u Osijeku se može pogledati u predvorju zgrade Rektorata osječkog Sveučilišta, Trg Svetog Trojstva 3.

Državni arhiv u Pazinu

Vladimira Nazora 3

52000 Pazin

tel.: 052 624 077

faks: 052 624 472

Ravnateljica: Mirela Mrak Kliman

e-pošta: dapa@dapa.hr

<http://www.dapa.hr/>

09. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.dapa.hr

12:30

Izlaganje *Franciskanski katastar i Istra*

Autor i programa: Ivan Zupanc

Trajanje programa: 09. lipnja 2025.

O programu:

U Velikoj dvorani Državnog arhiva u Pazinu u ponedjeljak 9. lipnja 2025. u 12:30 sati izv. prof. dr. sc. Ivan Zupanc održat će izlaganje na temu „Franciskanski katastar i Istra“. Uz izlaganje prigodno će se predstaviti dio gradiva iz bogatog fundusa Državnog arhiva u Pazinu. Uvođenje Franciskanskog katastra na području Istre započeto je prvom fazom od 1818. do 1821. godine kada je obavljen terenski dio katastarske izmjere. Početak izmjere veže se uz sjeverozapadni dio poluotoka gdje su obavljene prve radnje definiranja granica katastarskih općina. Time je Istra najranije izmjereni dio današnjih republika Hrvatske i Slovenije. Prvom izmjerom je na području tadašnje Istre nastalo je 348 katastarskih općina. Opsežno arhivsko gradivo koje je nastalo ovim projektom sastoji se od katastarskih planova i katastarskih elaborata, a danas predstavlja neprocjenjiv izvor podataka za istraživače brojnih struka. Nasljeđe Franciskanskog katastra koje se čuva u arhivima predstavlja prvorazredan uvid u prostor tadašnjeg vremena. Katastar i njegovi tragovi u prostoru svjedoče i danas o katastarskom pothvatu onoga vremena, ali i o utvrđivanju odnosa između ljudi, odnosno životnih zajednica, te o njihovom kontinuitetu do današnjih dana.

13. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.dapa.hr

12:30 – 14:30 sati.

Okrugli stol *Primjeri prakse obiteljskih istraživanja Državnog arhiva u Pazinu i matičnih ureda Istarske županije uz predstavljanje priručnika „Genealoška istraživanja za početnike“*

Autori programa: Biserka Budicin, Maja Milovan

Trajanje programa: 13. lipnja 2025.

O programu:

Povodom Međunarodnog tjedna arhiva u Državnom arhivu u Pazinu održat će se okrugli stol na temu *Primjeri prakse obiteljskih istraživanja Državnog arhiva u Pazinu i matičnih ureda Istarske županije*. Povod za odabir ove teme je činjenica da u svakodnevnom radu i jedni i drugi dolazimo u susret s genealoškim istraživanjima. S obzirom na tu dodirnu točku korisno je razmijeniti iskustva, znanja i načine na koje zajedničkim snagama i suradnjom možemo olakšati i ubrzati procese rješavanja zahtjeva ili upita stranaka vezanih za razna obiteljska istraživanja. Isto tako, ova je prilika izvrstan povod za međusobno upoznavanje, što također doprinosi boljoj suradnji.

Na okruglom stolu predstaviti ćemo i priručnik *Genealoška istraživanja za početnike* koji je nastao upravo u svrhu priručne pomoći u prvim koracima obiteljskih istraživanja.

Državni arhiv u Požegi

Županijska 13

34 000 Požega

tel.: +385 34 272 695

Ravnatelj: Zdeslav Španiček

e-pošta: dapz@dapz.hr

<https://www.dapz.hr/>

12. lipnja 2025.

Državni arhiv u Požegi, Družba „Braća Hrvatskoga Zmaja“–Zmajski stol u Požegi

Internetska poveznica događanja: www.dapz.hr

18:00

Javno predavanje „Obilježavanje hrvatskog milenija u Požegi“

Autor programa: Ladislav Dobrica

Trajanje programa: 12. lipnja 2025.

O programu:

Povodom Međunarodnog tjedna arhiva i obilježavanja 1100. Obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva, održava se javno predavanje pod nazivom „Obilježavanje hrvatskog milenija u Požegi“, temeljeno na spoznajama iz bogatog arhivskog gradiva. Javno predavanje će predstaviti nove spoznaje o načinu na koji je Požega, kao važan kulturni i vjerski centar, sudjelovala u obilježavanju tisućljetnog Hrvatskog Kraljevstva. Poseban naglasak stavlja se na aktivnosti iz 1925. Godine kada se obilježavala 1000. Godina od krunidbe kralja Tomislava, što je zabilježeno u brojnim zapisima društava i ustanova. Kroz program se naglašava uloga arhiva u očuvanju povijesne memorije i identiteta, uz poziv javnosti na aktivno sudjelovanje i vrednovanje

dokumentarne baštine. Predavanje je predviđeno za sve ljubitelje hrvatske i zavičajne povijesti, a održat će ga arhivski savjetnik Ladislav Dobrica iz Hrvatskog državnog arhiva.

13. lipnja 2025.

Državni arhiv u Požegi, Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi

Internetska poveznica događanja: www.dapz.hr

17:00

Javno predavanje „*ArhiVtektura* prostora i pamćenja“

Autor programa: Jasenka Kranjčević

Trajanje programa: 13. lipnja 2025.

O programu:

U sklopu Međunarodnog tjedna arhiva, javno predavanje „*ArhiVtektura prostora i pamćenja*“ istražuje povezanost između arhitektonskog oblikovanja i arhivskog dokumentiranja prostora. Polazeći od konkretnih istraživačkih iskustava, predstaviti će se kako se kroz planove, nacрте, fotografije i službenu dokumentaciju mogu rekonstruirati prostorni procesi, zaboravljene urbane priče i kulturni slojevi koji oblikuju našu svakodnevicu. Program naglašava važnost suradnje između arhitekata i arhivista u očuvanju baštine i odgovornom planiranju budućnosti prostora. Ciljana skupina posjetitelja predavanja uključuje sve zaljubljenike u zavičajnu povijest koja u sebi nosi elemente urbane historije, arhitekture i arhivistike. Predavanje će održati nasl. Izv. prof. dr. sc. Jasenka Kranjčević s Instituta za turizam.

13. lipnja 2025.

Državni arhiv u Požegi, Udruga „Kvizoljupci Zlatne doline“

Internetska poveznica događanja: www.dapz.hr

20:00

Tematski pub-kviz „Hrvatsko Kraljevstvo“

Autori programa: Zdeslav Španiček, Ivor Čevapović

Trajanje programa: 13. lipnja 2025.

O programu: Povodom obilježavanja 1100. Obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva organizira se tematski pub kviz koji će na zabavan i edukativan način potaknuti sudionike na istraživanje hrvatske povijesti. Kviz će obuhvatiti pitanja iz razdoblja ranog srednjeg vijeka, s naglaskom na vladavinu kralja Tomislava, oblikovanje hrvatske državnosti te kulturno-povijesne prilike hrvatskog srednjovjekovlja. Program je namijenjen širokoj publici i kombinira znanje, natjecateljski duh i zajedničko obilježavanje važne obljetnice hrvatske povijesti. Ciljana skupina obuhvaća sve ljubitelje pub-kvizova te hrvatske i srednjovjekovne povijesti.

Državni arhiv u Rijeci

Park Nikole Hosta 2

51000 Rijeka

tel.: 051 336 445

Ravnatelj: Markus Leideck

e-pošta: pisarnica@riarhiv.hr

<http://www.riarhiv.hr/>

10. lipnja 2025.

14:00

Predstavljanje monografije *Zaštita pisane baštine. Teorijski koncepti i praktični aspekti upravljanja zaštitom u kontekstu arhiva*

Autori programa: Iva Gobić Vitolović, Damir Hasenay

Trajanje programa: 10. lipnja 2025.

O programu:

Predstavlja se monografija pod naslovom *Zaštita pisane baštine. Teorijski koncepti i praktični aspekti upravljanja zaštitom u kontekstu arhiva* autora Ive Gobić Vitolović i Damira Hasenaya. Monografija je svojevrsan spoj teorije i prakse upravljanja zaštitom pisane baštine u kontekstu arhiva, iako su strategije, metode i aktivnosti zaštite zapravo zajedničke i primjenjive u svim informacijskim (baštinskim) ustanovama: arhivima, knjižnicama i muzejima. Prvi dio, *Teorijski koncepti sustavne zaštite pisane baštine u kontekstu arhiva*, prezentira temeljne pojmove, koncepcije i politike s područja zaštite pisane baštine, obrazlaže njihovo značenje i prikazuje njihove međusobne odnose. Drugi dio, *Praktični aspekti sustavne zaštite pisane baštine na primjeru Državnog arhiva u Rijeci*, daje detaljne podatke o studiji slučaja sustavnog pristupa upravljanju zaštitom arhivskoga gradiva implementacijom teorijskih znanja u praksu riječkog arhiva, kao konkretizaciji teorijskih spoznaja u praktičnom okružju specifične i neponovljive informacijske ustanove.

Publikacija je namijenjena svima koji nešto žele naučiti o zaštiti pisane baštine, bez obzira na razinu predznanja o ovoj problematici, a predstavljeni sadržaji mogu poslužiti i predmetnim stručnjacima, prije svega konzervatorima-restauratorima te svakako arhivistima i drugim informacijskim stručnjacima kao izvor osnovnih, a u nekim segmentima i naprednih znanja iz ovoga područja.

13. lipnja 2025.

Državni arhiv u Rijeci, Somogy Megyei Leveltar

17:00

Predstavljanje izdanja *Kraljevski gubernij za Rijeku i Ugarsko-hrvatsko primorje*

Autori programa: Skupina autora

Trajanje programa: 13. lipnja 2025.

O programu:

Državni arhiv u Rijeci predstavlja izdanje *Kraljevski gubernij za Rijeku i Ugarsko-hrvatsko primorje: Inventar fonda*, objavljeno krajem 2024. godine u sunakladništvu sa Županijskim arhivom Somogy u Kaposvaru. Knjiga je plod suradnje dvaju arhiva na obradi fondova na mađarskom jeziku koji se čuvaju u Državnom arhivu u Rijeci. Radi se o hrvatskom prijevodu obavijesnog pomagala kojeg su nakon višegodišnjeg sređivanja fonda izradile mađarske kolege pod vodstvom Sándora Bószea i Tamása Polgára.

Riječki urednički tim inventar je prilagodio hrvatskoj arhivističkoj praksi, između ostalog, uvrštavanjem teksta o povijesti stvaratelja autorice Ágnes Ordasi i opisa fonda autora Borisa Zakoška. Ova međunarodna suradnja, koja je značajno povećala dostupnost fondova na mađarskom jeziku i olakšala svakodnevni rad s korisnicima, još je jednom potvrđena i u tiskanom obliku.

17. lipnja 2025.

Državni arhiv u Rijeci, HNK Ivan pl. Zajc i Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja Rijeka

18:00

Obilježavanje 140 godina zgrade HNK Ivan pl. Zajc

Autori programa: Skupina autora

Trajanje programa: 17. lipnja 2025. – 17. listopada 2025.

O programu:

U sklopu programa bit će održano predavanje dr. sc. Nane Palinić, autorice monografije *Riječka kazališta*, o gradnji i arhitekturi HNK Ivan pl. Zajc. Uz predavanje će biti priređena izložba na kojoj će se moći pogledati izbor iz opsežnoga arhivskog gradiva o gradnji i djelovanju ovog kazališta kroz 140 godina postojanja, a koje je pohranjeno u fundusima ustanova partnera.

Državni arhiv u Sisku

Frankopanska 21
44 000 Sisak
tel.: +385 44 525 060
Ravnateljica: Nela Kušanić
e-pošta: info@dask.hr
<https://www.dask.hr/>

09. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.dask.hr

08:00

Od struje do kulture, virtualna izložba

Autori programa: Snježana Žegor, viša arhivistica; Igor Vujatović, viši arhivist

Trajanje programa: 09. lipnja – 31. kolovoza 2025.

O programu:

Izložbom *Od struje do kulture* Državni arhiv u Sisku uključuje se u obilježavanje Međunarodnog dana/tjedna arhiva 2025. godine koji se bavi temom *arhiVtektura*, odnosno značajnim obljetnicama u arhitekturi i izgradnjom značajnih građevina. Upravo takve značajne industrijske građevine koje doprinose modernizaciji gradova Siska i Petrinje su električne centrale – Munjare. Projekt sisačke električne centrale datira iz 1905. godine, dok je Munjara u Sisku otvorena 1907. godine, čime Sisak postaje jedan od vodećih gradova u širem okruženju koji dobiva električnu javnu rasvjetu. Sisački primjer prate brojni gradovi, tako da je Munjara u Petrinji puštena u pogon 1911. godine. Namjera nam je prezentirati dio vrijedne baštine pohranjene u našoj arhivskoj ustanovi. Zanimljivo je kako su ugovori o izgradnji električnih centrala u Sisku i Petrinji povjereni tvrtki Františka Křižika iz Praga koja uspješno rješava sustav javne, ali i rasvjete kućanstava u oba naša grada.

Stoga predstavljamo izvorno arhivsko gradivo – projekte, nacрте i dokumente koji svjedoče o planiranju, rješavanju nedoumica gradskih zastupnika, pripremanju i konačnoj izvedbi tih simbola industrijske baštine gradova Siska i Petrinje.

Zgrada nekadašnje sisačke Munjare se obnavlja te je, kao i netom obnovljena petrinjska Munjara, ponovno oživljena prenamjenom u centar znanosti i kulture.

Državni arhiv u Slavonskom Brodu

Augusta Cesarca 1,
35000 Slavonski Brod
tel.: 035 446 573
Ravnatelj: nasl. doc. dr. sc. Josip Jagodar
e-pošta: dasb@dasb.hr
<https://dasb.hr/>

12. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.dasb.hr

13:00

Otvorenje izložbe *“Naprijed hrvatski narode za svoju slavu u čast!” – obilježavanje 1000. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva na području Brodsko-posavske županije*

Autor programa: Josip Jagodar

Trajanje programa: 12. lipnja 2025.

O programu:

Državni arhiv u Slavonskom Brodu u povodu Međunarodnog dana arhiva otvorit će izložbu pod nazivom „Naprijed hrvatski narode za svoju slavu u čast!“ – obilježavanje 1000. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva na području Brodsko-posavske županije. Autor programa je ravnatelj Državnog arhiva u Slavonskom Brodu Josip Jagodar, a izložba će biti otvorena 12. lipnja 2025. godine u Velikoj dvorani Državnog arhiva u Slavonskom Brodu. Na otvorenju izložbe sudjelovat će učenici Glazbene škole iz Slavanskog Broda s glazbenim izvedbama odabranih skladbi.

Državni arhiv u Splitu

Ulica glagoljaša 18
21 000 Split
tel.: +385 21 348 194
Ravnateljica: Bruna Horović Vuković
e-pošta: administracija@das.hr
<https://www.das.hr/>

11. lipnja 2025.

10:00

Predavanje i otvorenje izložbe: *arhiVtektura – arhitekt i urbanist Milorad Družević*

Autori programa: Samanta Samardžić, Boris Berović

Trajanje programa: 11. lipnja – 30. lipnja 2025.

O programu:

Povodom međunarodnog tjedna arhiva i u okviru ovogodišnje teme *arhiVtektura*, Državni arhiv u Splitu javnosti predstavlja arhitekta i urbanista Milorada Družeića koji je svojim radom uvelike pridonio razvoju grada Splita kroz 20. st. u arhitektonskom i urbanističkom pogledu. Sačuvani službeni i neslužbeni dokumenti, nacrti, planovi, radni materijali i osobne stvari spomenutog arhitekta i urbanista nam donose uvid, ne samo u njegov privatni i poslovni život, nego i u način razmišljanja u vremenu kad se Split velikom brzinom razvija kao novi, moderni i organizirani grad s modernom arhitekturom i novim pogledima na urbanistički razvoj što proizlazi iz društvenih, političkih, kulturnih, gospodarskih, socijalnih i drugih potreba kao i želja žitelja toga grada.

S činjenicom da se približavamo obljetnici 200 godina splitskog urbanizma, arhitektica i dopredsjednica Društva arhitekata Splita Daša Gazde predavanjem pod nazivom *Prije Družeića i direktivnog plana, kroz prizmu djelovanja Društva arhitekata Splita* će pokušati približiti kako se anticipira javni interes kroz prostorno planiranje i kakav je doprinos naposljetku i M. Družeića u tome kao predstavnika struke. Od prve sustavne izmjere za katastarski plan 1831., preko 1911. kad je osnovano Društvo inženjera i arhitekata u Kraljevini Dalmaciji do 1951. godine kad je izrađena Direktivna regulaciona osnova grada Splita, prikazat će se presjek planiranog i izvedenog, te razlika između javnog interesa i interesa javnosti.

Državni arhiv u Šibeniku

Velimira Škorpika 6/A
113. šibenske brigade HV-a 173 Bilice-Šibenik (privremena adresa)
22 000 Šibenik
tel.: 022 312 420
Ravnateljica: Nataša Mučalo
e-pošta: dasi@dasi.hr
www.dasi.hr

04. lipnja 2025.

Državni arhiv u Šibeniku, Državni arhiv u Zadru, Državni arhiv u Splitu, Državni arhiv u Dubrovniku

11:00

Predstavljanje petog broja znanstvenog časopisa *Vjesnik dalmatinskih arhiva – Izvori i prilozi za povijest Dalmacije*

Mjesto održavanja: Multimedijalna dvorana Interpretacijskog centra katedrale sv. Jakova *Civitas Sacra*

Trajanje programa: 04. lipnja 2025.

O programu:

Vjesnik dalmatinskih arhiva – Izvori i prilozi za povijest Dalmacije periodička je publikacija

državnih arhiva u Dubrovniku, Splitu, Šibeniku i Zadru, usmjerena na objavu arhivskih izvora, arhivističkih znanstvenih i stručnih članaka te historiografskih i drugih znanstvenih i stručnih priloga iz povijesti Dalmacije. Časopis omogućuje slobodan pristup objavljenim radovima na Portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske (Hrčak), a indeksiran je u Directory of Open Access Journals (DOAJ), European Reference Index for the Humanities (ERIH PLUS) te u bibliografskoj i citatnoj bazi Scopus.

Peti broj časopisa predstaviti će glavni urednik izv. prof. dr. sc. Nikša Varezić i izvršna urednica mr. sc. Nataša Mučalo.

11. lipnja 2025.

Državni arhiv u Šibeniku, Šibenska biskupija, Hrvatski povijesni institut u Rimu

12:00 sati.

Predstavljanje knjige *Apostolska vizitacija Šibenske biskupije Augustina Valiera 1579. godine*

Mjesto održavanja: Multimedijalna dvorana Interpretacijskog centra katedrale sv. Jakova *Civitas Sacra*

Trajanje programa: 11. lipnja 2025.

O programu:

Knjiga *Apostolska vizitacija Šibenske biskupije Augustina Valiera 1579. godine* treća je karika u lancu *Spisi apostolskih vizitacija dalmatinskih biskupija* iz 16. i 17. stoljeća. Za razliku od prethodna dva sveska koja su obuhvatila spise triju apostolskih pohoda (1579., 1602./1603. i 1624./1625.) Hvarske i Ninske biskupije, ovaj je u cijelosti posvećen onome koji u tom trojstvu, kao i u čitavu korpusu vrela o dalmatinskoj sakralnoj topografiji novoga vijeka, može nositi epitet kamena temeljca – spisu vizitacije koju je 1579. sa svojom učenom pratnjom obavio veronski biskup Augustin Valier.

Prijepis spisa Valierove vizitacije Šibenske biskupije učinio je, dok je još bio u životnoj snazi, Josip Kolanović, a jednako zahtjevno kolacioniranje s vatikanskim izvornikom obavio je Šime Demo. Još je zahtjevniji bio rad na hrvatskom prijevodu izvornika, za što su zaslužni Šime Demo (prijevod latinskog dijela spisa) i Boško Knežić (prijevod talijanskog dijela spisa). Na taj je način najširoj znanstvenoj, stručnoj i pučkoj javnosti omogućen ne samo površinski pogled nego i dubinski uron u tekst vizitacije koji će, u to nema sumnje, značajno dopuniti postojeće praznine u mozaiku šibenske povijesti 16. stoljeća.

Knjigu će predstaviti urednik prof. dr. sc. Kristijan Juran, recenzent izv. prof. dr. sc. Zdenko Dundović i prevoditelj izv. prof. dr. sc. Boško Knežić.

Državni arhiv u Varaždinu

Koprivnička ulica 51
42000 Varaždin
tel.: 042 332 500
Ravnatelj: Damir Hrelja
e-pošta: dav@dav.hr
<http://www.dav.hr/>

11. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.dav.hr

12:00

Otvorenje izložbe „*Od papira do stvarnosti*“. *Građevinska dokumentacija i dozvola tijekom povijesti*

Autori programa: Ladislav Volić, Nataša Skok i Blaženka Habulan

Trajanje programa: 11. lipnja 2025. – 25. lipnja 2025.

O programu:

Građevinska dokumentacija, nacrti, projekti, lokacijske, građevinske i uporabne dozvole predstavljaju specifičnu vrstu arhivskoga gradiva koje se čuva u Državnom arhivu u Varaždinu. U pojedinim fondovima mogu se naći iznimni primjeri ove vrste gradiva.

Na izložbi će se prikazati i radovi poznatih varaždinskih zidarskih i tesarskih majstora graditelja i arhitekata od kraja 19. stoljeća do danas. Dok je građevinska dokumentacija za razdoblje prije druge polovice 19. stoljeća relativno slabo sačuvana, druga polovica 19. stoljeća pa sve do naših dana vrlo je dobro očuvana, te predstavlja jedan od najrelevantnijih izvora razvoja modernog Varaždina.

Početkom dvadesetog stoljeća, svojim radovima i stilovima gradnje, razvoj gradnje u Varaždinu obilježavaju ponajviše arhitekti i graditelji Valent Morandini, autor većeg broja vrlo lijepih zgrada, arhitekt i graditelj Josip Ribić, te T. Venchiarutti.

Sredinu i kraj dvadesetog stoljeća obilježava pojava više projektantnih kuća koje nude svoje usluge za projektiranje i izradu nacrtu građevina (Goldoni, Bartolić, CONING. d.d, ARHIA d.o.o., BRAKUS d.o.o.).

Državni arhiv u Virovitici

Trg bana J. Jelačića 24

33000 Virovitica

tel.: 033 801 900

faks: 033 801 902

Ravnateljica: Dijana Cenger

e-pošta: arhiv.virovitica@vt.t-com.hr; davt.tajnistvo@vt.t-com.hr

<http://www.davt.hr/>

05. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: <https://www.davt.hr/>

13:00

Otvorenje izložbe *ArhiVtektura – između nostalgije i novog početka*

Autori programa: Stanislav Artuković, Dijana Cenger

Trajanje programa: 05. lipnja 2025. – 13. lipnja 2025.

O programu:

Državni arhiv u Virovitici s osobitim zadovoljstvom najavljuje svečano otvorenje nove zgrade koje će se održati u četvrtak 5. lipnja 2025. s početkom u 13 sati, na adresi Matije Gupca 63/4, u prostoru nekadašnje virovitičke vojarne. Ovim činom simbolično se otvara novo poglavlje u radu ustanove koja s predanošću prikuplja, štiti i čuva dokumentaciju od trajne vrijednosti za razumijevanje povijesnog, kulturnog i upravnog razvoja Virovitičko-podravske županije. U sklopu svečanosti, posjetitelji će imati priliku razgledati prigodnu izložbu „*ArhiVtektura – između nostalgije i novog početka*“, koja na 18 plakata donosi vizualni prikaz prostorne povijesti Arhiva, od skromnih početaka do suvremenog objekta projektiranog prema najvišim arhivističkim standardima. Prikazat će se i dokumentarni film koji donosi pregled ključnih trenutaka izgradnje nove zgrade te pruža pogled iza kulisa stvaranja novog doma ustanove. Povodom obilježavanja Dana arhiva, Državni arhiv u Virovitici otvorit će svoja vrata javnosti manifestacijom Dani otvorenih vrata, koja će trajati od dana otvorenja, 5. lipnja, sve do petka 13. lipnja. U tom razdoblju posjetitelji će moći obići spremište, knjižnicu, čitaonicu i druge radne prostore te se pobliže upoznati s radom arhivista i djelovanjem arhivske službe.

Državni arhiv u Vukovaru

Županijska 66

32 000 Vukovar

tel.: +385 32 425 195

Ravnatelj: Petar Elez

e-pošta: drzavni.arhiv.vu@davu.hr

<https://www.davu.hr/>

9. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.davu.hr

19:00

Znanstveno predavanje: *arhiVtektura: grad koji pamti*. Uloga arhiva u očuvanju prostora, identiteta i sjećanja na Vukovar“.

Autor programa: dr. sc. Ivica Poljičak

Trajanje programa: 09. lipnja 2025.

O programu:

Predavanje „*ArhiVtektura: grad koji pamti*“ istražuje duboku povezanost arhiva i arhitekture u oblikovanju kolektivnog pamćenja, posebice u kontekstu Vukovara, grada snažno obilježenog poviješću, ratnim razaranjem i obnovom. Kroz višeslojni pogled na arhitekturu kao fizički izraz vremena i arhiv kao njegovu memorijsku pohranu, predavanje otvara pitanja: kako čuvamo prostor kroz dokumente, ali i kako prostor sam postaje dokument?

Polazeći od definicija arhiva i arhitekture, autor razmatra koncepte „arhiva arhitekture“ i „arhitekture arhiva“ te analizira kako gradovi, kroz svoje slojeve – od povijesnih gradskih jezgara do suvremenih memorijala – pričaju priče o identitetu.

„Arhiv arhitekture“ označava prostor u kojem arhitektura postaje nositelj sjećanja na zgrade, ulice, pročelja i urbanističke obrise koji čuvaju tragove vremena, političkih sustava, društvenih promjena i osobnih priča.

Koncept „arhitekture arhiva“ odnosi se na način na koji su sami arhivi prostorno i arhitektonski oblikovani kako bi podržali svoju temeljnu funkciju: čuvanje, zaštitu i dostupnost kolektivne memorije. Arhiv kao zgrada nije samo skladište dokumenata, već pažljivo osmišljen prostor koji komunicira povjerenje, trajnost i identitet zajednice.

Poseban naglasak stavlja se na Vukovar: od industrijskog naslijeđa i kulturne baštine do mjesta sjećanja, primjerice Ovčare i Vodotornja, koji danas funkcioniraju kao prostori tihe, ali moćne kolektivne memorije.

Državni arhiv u Vukovaru svojim arhivskim gradivom važni je dionik memoriranja ratnog razaranja i obnove grada. Arhivi su u tom kontekstu neprocjenjivi jer čuvaju tragove odluka, planova, vizija i svakodnevnog života koje oblikuju naš identitet. Njihova dostupnost, očuvanje i interpretacija ključni su za razumijevanje prošlosti, ali i za odgovorno planiranje budućnosti koje poštuje pamćenje zajednice. Posebno je važno dokumentirati arhitekturu, nacрте, projekte, promjene u prostoru jer bez te dokumentacije gubimo mogućnost vjerodostojne rekonstrukcije, istraživanja i učenja. Arhivi su temelj na kojem gradimo i čuvamo sjećanje.

13. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.davu.hr

Virtualna priča: „Život i djelo vukovarskog arhitekta Frana Funtaka“

Autor programa: Nataša Krišić, arhivist

O programu:

Ovogodišnjom temom Međunarodnog tjedna arhiva (*ArhiVtektura*) Državni arhiv u Vukovaru obilježiti će i 65 godina od smrti istaknutog vukovarskog arhitekta i inženjera Frana Funtaka.

Premda je rad Frana Funtaka ostavio dubok trag u arhitekturi Vukovara i istočne Hrvatske, ipak je, unatoč postupnom rastu interesa za njegov život i djelo među pripadnicima akademske zajednice, široj hrvatskoj javnosti ostao i dalje relativno nepoznat. Iako je rođen u Harkanovcima pokraj Valpova njegova se obitelj nedugo nakon toga seli u Vukovar gdje će potom provesti velik dio svoga života te izgraditi respektabilnu karijeru.

Koristeći pojedine digitalne alate nastojat ćemo ukratko, u virtualnom okruženju, ispričati priču o životu i djelu Frana Funtaka. Sadržaj same priče temeljit će se na literaturi, arhivskom gradivu u posjedu Državnog arhiva u Vukovaru te velikim dijelom i na građi u posjedu Gradskog muzeja Vukovar. Kartografskim prikazom dodatno ćemo ukazati na odabrani dio Funtakovog prepoznatljivog arhitektonskog opusa u Vukovaru, s njegovim sažetim opisom, te ga u konačnici dovesti u vezu s današnjim stanjem građevina i njihovim lokacijama. Spomenut ćemo također i rad Funtaka izvan Vukovara.

Svrha je ovoga digitalnog prikaza, koji će biti objavljen na web stranici Državnog arhiva u Vukovaru, na jednostavan i razumljiv način upoznati vukovarske građane, ali i širu hrvatsku javnost, s važnošću Frana Funtaka za razvoj arhitektonske vizure grada Vukovara te ujedno uputiti na rješenja zbog kojih ga se može smatrati i svojevrsnim pionirima arhitekture njegovog doba. Također, prikazom njegovog rada donijet ćemo i informacije o nastanku i nestanku pojedinih vukovarskih građevina i preobrazbi lokacija na kojima su bile smještene.

U planu je sadržaj proširiti dodatnim aktivnostima te ga iskoristiti za potencijalne buduće edukativne radionice s učenicima osnovnih i srednjih škola.

Državni arhiv u Zadru

Ruđera Boškovića 1

23000 Zadar

tel.: 023 211 530

faks: 023 214 908

Ravnatelj: dr. sc. Ante Gverić

e-pošta: dazd@dazd.hr

<http://www.dazd.hr/>

10. lipnja 2025.

12:00

Predstavljanje knjige *Srednjovjekovni spisi zadarskoga Sudbenoga dvora konzula i mora*, Sv. I. (priredio Tomislav Popić)

Autori programa: Tomislav Popić (autor); Mladen Ančić i Antun Nekić (predstavljajući)

Trajanje programa: 10. lipnja 2025.

O programu:

U knjizi se publiciraju zapisnici Sudbenoga dvora konzula i mora (*Acta Curie consulum et maris civitatis Iadre*) koje prati uvodna studija te kazala imena i mjesta. Riječ je o izvornom arhivskom gradivu koje je sačuvano za period od 1385. do 1423. godine, a čuva se u Državnom arhivu u Zadru. Spisi se uglavnom nalaze u sklopu zasebnoga arhivskog fonda (HR-DAZD-24, Općina/Komuna Zadra, Pomorski sud), koji čini jedna kutija dokumenata s ukupno 365 listova. Građa je iz pozicije povijesne znanosti izuzetno važna iz više razloga. Prije svega, riječ je o zapisnicima sporova koji su krajnje slabo sačuvani za druge gradove na istočnojadranskoj obali i otocima pa stoga predstavljaju prvorazredno vrelo i izniman komparativni materijal. Osim toga, građa nudi potpuno novu dimenziju zbivanja koja se iz bilježničkih spisa najčešće ne nazire i anulira privid o tome da su svi poslovi završavali uspješno. Od izdavanja građe korist će prvenstveno imati medievisti i drugi povjesničari zainteresirani za društvenu, gospodarsku, pravnu i/ili svakodnevnu povijest srednjovjekovnih zajednica.

Uvodna studija i sažetci dokumenata objavljeni su na hrvatskom i talijanskom jeziku.

11. lipnja 2025.

Državni arhiv u Zadru, Hrvatski institut za povijest

12:00

Predstavljanje dviju knjiga:

I Spisi prihoda i rashoda srednjovjekovnih istočnojadranskih gradova, Sv. I. Split i Trogir (priredili: Ivan Majnarić i Ante Bećir)

Autori programa: Ivan Majnarić (autor), Tomislav Popić (predstavljajući)

O programu:

U izdanju je objavljeno arhivsko gradivo koje se odnosi na najstarije sačuvane prihode i rashode (tzv. računske spise) kasnosrednjovjekovnih istočnojadranskih općina. Riječ je o bitnim povijesnim izvorima koji dosad nisu primjereno valorizirani, odnosno nisu objavljeni i posljedično uglavnom nisu znanstveno rabljeni.

Splitski i trogirski kasnosrednjovjekovni spisi općinskih prihoda i rashoda čuvaju se u Državnom arhivu u Zadru, izuzev sveščića u Muzeju grada Trogira. Korpus razmatranih splitskih spisa prihoda i rashoda sačuvan je u 11 svezaka arhivskoga gradiva, a onih trogirskih u tri svescima, od kojih je jedan slabo poznat i užem krugu stručnjaka. Njihova objava pružit će povjesničarima mnogobrojne mogućnosti istraživanja, ponajprije materijalnih resursa istočnojadranskih općina. Uvodni tekstovi i sažetci dokumenata u ovom su izdanju objavljeni na hrvatskom i talijanskom jeziku.

II Život dalmatinskog grada u 17. stoljeću: društvo i svakodnevnica Zadra u pozadini vojnih zbivanja za vrijeme Kandijskog rata (1645.–1669.)

Autori programa: Filip Novosel (autor), Lovorka Ćoralić (predstavljatelj)

O programu:

Ovo izdanje temelji se prvenstveno na arhivskom gradivu iz Državnog Arhiva u Zadru i Archivio di Stato di Venezia. Oslanjajući arhivska istraživanja na metodološke i teorijske postavke proizašle iz suvremenih znanstvenih kretanja urbane povijesti kao historiografske poddiscipline, urbano društvo Zadra postavljeno je tako u jedan širi kontekst jadranskog bazena, a time i čitavog Sredozemlja. Stoga, bazirajući se na bogatom arhivskom gradivu i dostignućima suvremene historiografije, osnovni cilj ove knjige jest detaljno analizirati i rekonstruirati urbani prostor Zadra kao jednog od najvažnijih i najprosperitetnijih gradova na prostoru istočnojadranske obale u nastojanjima da se ovom, po svojim karakteristikama prvenstveno mikro-historijskom studijom pridonese boljem razumijevanju povijesnih procesa koji su oblikovali sliku čitavog urbanog svijeta Sredozemlja u razdoblju ranog novog vijeka.

Obje publikacije objavljene su u nakladi Državnog arhiva u Zadru i Hrvatskog instituta za povijest.

Državni arhiv u Zagrebu

Opatička 29
Florijana Andrašeca 18 (privremena adresa)
10000 Zagreb
tel.: 01 4807 150
faks: 01 4807 157
Ravnatelj: Željka Dmitrus Purić
e-pošta: info@daz.hr
<http://www.daz.hr/>

09. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.daz.hr; www.zac.si

12:00

Objava elektroničke publikacije *Reconstruction*

Autori programa: Zgodovinski arhiv Celje (Slovenija), Stadsarchief Ieper (Belgija), Državni arhiv u Zagrebu

O programu:

Projekt obuhvaća 26 originalnih priča kroz reprodukcije različitog arhivskog gradiva. Izbor iz gradiva vrlo je raznovrstan te prikazuje obnovu u svakom smislu – od obnove građevina, revitalizacije napuštenih industrijskih područja do obnove društva kroz različite konotacije koje taj izraz može obuhvaćati. Dio arhivskoga gradiva usredotočuje se na rehabilitaciju ranjivih skupina, oživljavanje kulturnih praksi, reakciju na političke promjene te umjetničku i materijalnu vrijednost čuvanja arhivske građe. Zajedno otkrivaju rekonstrukciju ne samo kao ponovnu fizičku izgradnju već kao društvenu i simboličku obnovu.

09. lipnja 2025.

Institut za povijest umjetnosti, Državni arhiv u Zagrebu

Internetska poveznica događanja: www.ipu.hr ; www.hda.hr

12:00

Otvorenje izložbe *Arhitekt – investitor – obrtnik. Stambena arhitektura Rudolfa Lubyanskog u zagrebačkom Donjem gradu*

Autori programa: Institut za povijest umjetnosti, Državni arhiv u Zagrebu

Mjesto održavanja: Hrvatski državni arhiv

Trajanje programa: 09. lipnja 2025. – 5. rujna 2025.

O programu:

Predmet istraživanja je stambena arhitektura Donjega grada – njezine tipološke, morfološke, stilske i konstruktivne značajke te umjetničko-obrtna oprema koja ukazuje na kulturu stanovanja,

realiziranu u razdoblju od prvog velikog zagrebačkog potresa 1880. do 1940., razdoblja u kojem se Zagreb transformira u kulturno, privredno, trgovačko i novčarsko središte Hrvatske, s najvišim sociokulturnim aspiracijama građanstva. Ovaj je korpus, zajedno s proširenjem gradskog stanovanja, reprezentativnim potezom trgova i perivoja Zelene potkove, ujedno i glavna urbana supstanca Zagreba koja mu je dala obličje srednjoeuropske metropole i kreirala njegov identitet. Produkt je to visoke kulture gradogradnje i stanovanja uz zajedničko djelovanje urbanista i graditelja tj. arhitekata, koji sukreiraju i poštuju striktno zacrtana pravila (građevni red, regulatorne osnove) te investitora – građanske klase željne javne promocije.

Obnova Donjega grada nakon potresa 2020. godine suočila nas je s problemom nedovoljne istraženosti i valorizacije njegove arhitektonske baštine – slabim poznavanjem pojedinačnih arhitektonskih ostvarenja, atributivnim problemima vezanim uz arhitekate i graditelje, te daljnjom devastacijom izvornih pročelja i interijera. Ti se problemi najjasnije čitaju u urbanom tkivu gradskih blokova, sačinjenih od pojedinačnih primjera stambene arhitekture, već pri osnovnoj analizi dostupne arhivske i dokumentacijske građe.

Projekt će se provoditi kroz interdisciplinarno povijesno-umjetničko, povijesno i sociološko istraživanje stambene arhitekture na odabranom području zagrebačkog Donjega grada.

(<https://ipu.hr/article/hr/1616/arhitektura-i-kultura-stanovanja-u-zagrebu-18801940>)

11. lipnja 2025.

Zgodovinski arhiv Celje (Slovenija), Stadsarchief Ieper (Belgija), Državni arhiv u Zagrebu
Internetska poveznica događanja: www.daz.hr ; www.zac.si

18:00

Otvorenje izložbe *Reconstruction*

Autori programa: Zgodovinski arhiv Celje (Slovenija), Stadsarchief Ieper (Belgija), Državni arhiv u Zagrebu

Mjesto održavanja: Zgodovinski arhiv Celje (Slovenija)

O programu:

Projekt obuhvaća 26 originalnih priča kroz reprodukcije različitog arhivskog gradiva. Izbor iz gradiva vrlo je raznovrstan te prikazuje obnovu u svakom smislu – od obnove građevina, revitalizacije napuštenih industrijskih područja do obnove društva kroz različite konotacije koje taj izraz može obuhvaćati. Dio arhivskog gradiva usredotočuje se na rehabilitaciju ranjivih skupina, oživljavanje kulturnih praksi, reakciju na političke promjene te umjetničku i materijalnu vrijednost čuvanja arhivske građe. Zajedno otkrivaju rekonstrukciju ne samo kao ponovnu fizičku izgradnju već kao društvenu i simboličku obnovu.

12. lipnja 2025.

Internetska poveznica događanja: www.daz.hr

12:00

Dva javna predavanja u nizu

Mjesto održavanja: Državni arhiv u Zagrebu

I. Istraživanje arhitektonske i urbanističke povijesti u Državnom arhivu u Zagrebu: od arhivskih podataka do povijesnog narativa

Autor programa: Darko Kahle

O programu:

U predavanju u trajanju od otprilike 45 minuta, uz Power Point prezentaciju, prikazat će se rad na istraživanju arhivskog materijala u Državnom Arhivu u Zagrebu koji je gotovo neprekidno trajao više od 25 godina (1998.-2024.). Predstaviti će se koncept, paradigma i metodologija istraživanja koje je do sada omogućilo izlaženje više od 50 znanstvenih članaka na hrvatskom i engleskom jeziku, te tri knjige koje su u pripremi. Predavanjem se želi ohrabriti mlađe stručnjake i znanstvenike na istraživački rad u arhivu.

II. „Sve za vjeru i domovinu”: Hermann Bollé u Zagrebu (1876. – 1926.)

Autor programa: Ivan Smiljanić

O programu:

U godini kad obilježavamo 180. obljetnicu rođenja slavnoga njemačkog arhitekta Hermanna Bolléa (Köln, 18. listopada 1845. – Zagreb, 17. travnja 1926.), zasigurno jednoga od najplodnijih i najsvestranijih arhitekata koji su ostavili neizbrisiv arhitektonski trag u hrvatskim povijesnim zemljama, osobito je važno prisjetiti se njegovih građevinskih i arhitektonskih pothvata u hrvatskom glavnom gradu kojemu je podario moderni urbanistički izgled, tim više što mu se divimo sve do današnjih dana. Osim toga, bitno je imati u vidu, tijekom procjenjivanja njegova cjelovitoga arhitektonskog opusa, da je Bollé gotovo u jednakoj mjeri sudjelovao u gradnji i obnovi čitavoga niza drugih prepoznatljivih građevina izvan Zagreba. Imajući u vidu brojne Bolléove građevinske i arhitektonske pothvate, ponajprije one religiozne namjene, dugogodišnji ostanak u Zagrebu i Hrvatskoj, gdje je naposljetku i umro i pronašao svoje posljednje počivalište upravo na Mirogoju, naporni pedagoški rad kroz ravnateljstvo u Muzeju za umjetnost i obrt ili članstvo u Društvu umjetnosti te rad na odgoju brojnih hrvatskih arhitekata i građevinaraca mlađe generacije, njegov život i djelo imamo razloga promatrati kroz prizmu Strossmayerova glasovitoga gesla „sve za vjeru i domovinu“, čije je gotovo pa savršeno utjelovljenje bio upravo Hermann Bollé.

13. lipnja 2025.

13:00

Otvorenje izložbe *Opjevani zagrebački parkovi*

Autori programa: Vanja Devčić, Domagoj Čičko

Mjesto održavanja: Park Maksimir (Gostionica Maksimir – glavni ulaz)

Trajanje programa: 13. lipnja – 18. listopada 2025. (Nakon otvorenja izložba će biti postavljena u prostorijama Državnog arhiva u Zagrebu, na adresi Florijana Andrašeca 18).

O programu:

Povodom Međunarodnog tjedna arhiva (9. – 13. lipnja 2025.) Državni arhiv u Zagrebu organizira treću i posljednju izložbu u sklopu projekta *Opjevani Zagreb* koji je nadahnut temom Međunarodnog tjedna arhiva 2023. godine – *Zvuci, slike i književna riječ u arhivima* – i započet u lipnju iste godine. Nakon izložbi o zagrebačkim trgovima i ulicama, treća izložba pod nazivom *Opjevani zagrebački parkovi* donosi najljepše stihove posvećene zagrebačkim parkovima, a stihovi su i ovaj put popraćeni arhivskim gradivom Državnog arhiva u Zagrebu, i to fotografijama i starim razglednicama iz njegovih fondova i zbirki.

Važno je napomenuti da je izložba nastala u suradnji s Muzejom grada Zagreba i Muzejom za umjetnost i obrt koji su ustupili svoje fotografije te su one predstavljene zajedno s izlošcima Državnog arhiva u Zagrebu. Time se nastavlja uspješna suradnja arhiva, knjižnica i muzeja koji su zajednički oblikovali i ostvarili ovaj projekt. Na dvanaest panoa predstavljeno je deset parkova u širem smislu te riječi, jer izložba obuhvaća parkove, perivoje, park-šumu, šetališta pa i najvažnije gradsko groblje. To su redom: Maksimir, Ribnjak, Strossmayerovo šetalište, Vrazovo šetalište, *Zelena potkova*, *Zrinjevac*, Botanički vrt, Tuškanac, Cmrok i Mirogoj. Osim stihova i fotografija, panoi donose i najvažnije informacije o parkovima predstavljenima ovom izložbom.

18. listopada 2025.

Internetska poveznica događaja: www.daz.hr

12:00

Otvorenje izložbe *Herman Bolle*

Autori programa: Državni arhiv u Zagrebu

Mjesto održavanja: Trg bana Josipa Jelačića, Zagreb

O programu:

Izložbom će se prikazati život i djelo Hermana Bollea kao i njegov doprinos u izgradnji Zagreba nakon razornog potresa 1880. godine. Među istaknutijim građevinama svakako je vrijedno izdvojiti zagrebačku katedralu, kompleks Mirogoj, Muzej za umjetnost i obrt. Osim toga biti će prikazan i doprinos u obnovi i izgradnji drugih građevina na području Zagreba. Izložba se temelji na arhivskom gradivu iz fondova i zbirki Državnoga arhiva u Zagrebu.

Splitsko – dalmatinska županija

Domovinskog rata 2

21 000 Split

tel.: 021 450 411

Župan: Blaženko Boban

e-pošta: pisarnica@dalmacija.hr, splitsko.dalmatinska.zupanija@dalmacija.hr

<https://pravomisto.hr/>

<https://www.dalmacija.hr/>

09. lipnja 2025.

Splitsko-dalmatinska županija, Družba „Braća Hrvatskoga Zmaja“, Hrvatska udruga Benedikt, Povijesna postrojba „Kliški uskoci“

Internetska poveznica događanja: <https://1100.dbhz.hr/>, <https://mrezakulture.dalmacija.hr/>

10:00

Otvorenje izložbe „*Benediktinci i stvaranje europske kulture*“ uz prigodni kulturno-umjetnički program

Autori programa: Radoslav Zaradić; autorska prava izložbe Verbum d.o.o.

Trajanje programa: 09. lipnja 2025. – 20. lipnja 2025.

O programu:

U prigodi 1100. obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva izložba „Benediktinci i stvaranje europske kulture“ bit će svečano otvorena 9. lipnja 2025. u 10 sati u Centralnoj pismohrani Splitsko-dalmatinske županije u Dicmu uz prigodni kulturni program. U sklopu programa otvorenja nastupit će Kulturno-umjetničko društvo „Dicmo“.

Izložbu su prvotno postavili benediktinci samostana Cascinazza u Italiji, 2006. godine u Riminiju, pod nazivom „Con le nostre mani, ma con la Tua forza“ („Našim rukama, ali Tvojom snagom“). Za potrebe postavljanja izložbe u Hrvatskoj, priređivač i nakladnik Verbum odlučio se za naziv „Benediktinci i stvaranje europske kulture“. Izložba je u Hrvatskoj prvi put postavljena 2007. godine u Splitu tijekom međunarodne kulturne manifestacije *Dani kršćanske kulture*. Izložba sažeto obuhvaća 15 stoljeća benediktinske tradicije kojom se želi pokazati kako život prožet vjerom dovodi do toga da domet djela čudesno nadilazi svaku računicu i predviđanje. Izložba je podijeljena na sedam odsjeka: 1) Samostan: neočekivana i iznenađujuća stvarnost; 2) Samostan – početak nove civilizacije; 3) Korijeni benediktinskog iskustva; 4) Kamo ide Europa danas?; 5) Ponovni početak: Božja vjernost; 6) Sveti Benedikt, nada Zapada; 7) Iz hrvatske benediktinske baštine.

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci

Kralja Zvonimira 9

32 100 Vinkovci

tel.: 032 616 420

Ravnatelj: Vedrana Lugić

e-pošta: knjiznica@gkvk.hr

<https://gkvk.hr/>

10. lipnja 2025.

20:00

Predavanje *Vinkovačka sinagoga kroz arhivsko gradivo: povodom 65. obljetnice smrti arhitekta Frana Funtaka*

Autor programa: Stjepan Prutki

O programu:

Ove godine obilježava se 65. godišnjica smrti vukovarskog arhitekta Frana Funtaka (Harkanovci, 14. rujna 1882. – Županja, 24. lipnja 1960.). U prvoj je fazi svoga stvaralaštva bio pionir u projektiranju secesijskih armirano-betonskih objekata mostogradnje, da bi se potom orijentirao na industrijske, civilne i vjerske objekte. Projektirao je zgradu Mađarske škole u Vukovaru (1912.), vukovarski vodotoranj (1912. – 1916.), vilu Streim (1918.) te brojne druge građanske objekte. Od industrijskih se objekata na području Vinkovaca posebno ističe kožara braće Marton (1930. – 1935.) U razdoblju između dva svjetska rata nastali su velebni objekti vinkovačke sinagoge (1922. – 1923.) te vukovarske mrtvačnice na židovskom groblju (Ciduk-hadin kuća, 1926. – 1928.) Zbog sudjelovanja u vlasti NDH, nakon 1945. godine biva premješten u Županju, gdje kao projektant u građevinskom poduzeću „Radnik“ Županja realizira brojne javne objekte: škole i stambene zgrade društvene namjene.

U predavanju i prezentaciji daje se prikaz njegova životnog puta i stvaralaštva, s posebnim osvrtom na sačuvano arhivsko gradivo, te okolnosti izgradnje velebnog objekta vinkovačke sinagoge. Izgrađena je 1922. – 1923. godine u klasicističkom stilu uz obilježja *art-decoa*, te je, uz vukovarsku i riječku, imala oblik takozvane *kupolne* sinagoge. Tijekom NDH potpuno je devastirana, a potom 1948. godine prodana i srušena. Zapisu sačuvani u gradivu, novinski članci i fotografije vrijedan su spomen plodnog i sveobuhvatnog stvaralaštva ovog istaknutog arhitekta vukovarsko-srijemskog područja.

Hrvatsko arhivističko društvo

Hrvatsko arhivističko društvo strukovna je udruga koja okuplja i organizira stručne djelatnike i druge zainteresirane osobe i udruge radi promicanja i unapređenja arhivistike, arhivske struke kao i stručnog arhivskog rada u Republici Hrvatskoj.

Društvo je osnovano 1954. pod nazivom Društvo arhivskih radnika Hrvatske, a od 1994. djeluje pod današnjim nazivom.

Osnovne su zadaće Društva:

- razvijanje svijesti o arhivskom gradivu kao općem kulturnom dobru i o potrebi njegove primjerene zaštite;
- unapređenje stručnih standarda u obradi arhivskoga gradiva;
- poticanje i pomaganje obrazovanja i stručnog usavršavanja djelatnika u arhivima i pismohranama;
- poticanje zanimanja za korištenje arhivskog gradiva i popularizacija arhivske djelatnosti;
- zaštita interesa arhivske struke;
- promicanje općih arhivističkih načela i posebno načela etičkog kodeksa arhivista;
- razvijanje suradnje sa srodnim udrugama i organizacijama u zemlji i inozemstvu

U izvršavanju svojih zadaća Hrvatsko arhivističko društvo surađuje s ustanovama i udrugama na području Republike Hrvatske, osobito s arhivskim ustanovama i srodnim strukovnim udruženjima. Na međunarodnom planu Hrvatsko arhivističko društvo surađuje s tijelima Međunarodnog arhivskog vijeća, čije je Društvo član, te s nacionalnim arhivističkim udruženjima u većem broju europskih zemalja.

Hrvatsko arhivističko društvo
Marulićev trg 21
10000 Zagreb
tel. +385 (0) 98 9149 638 (tajnik)
tel. +385 (0)1 4801 906 (predsjednica)
e-pošta: had@arhiv.hr
<https://www.had-info.hr/>

Međunarodno arhivsko vijeće - *International Council on Archives (ICA)*

Međunarodno arhivsko vijeće – International Council on Archives (ICA) stručna je međunarodna arhivistička organizacija koja okuplja oko 1400 članova iz 199 zemalja i područja. Među članovima su nacionalni arhivi, stručna udruženja arhivista i drugih informacijskih stručnjaka, područni, gradski i lokalni arhivi, arhivi drugih organizacija ili pojedinaca te individualni članovi koji svojim osobnim angažmanom kroz djelovanje ICA-e žele doprinosti razvoju arhivske teorije i prakse u svijetu. Njezina je osnovna zadaća usmjerena na promicanje zaštite, razvoja i korištenja svjetske arhivske baštine, a njezin rad na zaštiti i očuvanju svjetske memorije usmjeren je i na unaprjeđivanje razmjene informacija uz poštivanje kulturnih različitosti. U osnovi njezinih nastojanja svijest je o vrijednosti arhivskih ustanova koje nose memoriju naroda, društava i njihovih identiteta, a ta je memorija ugaoni kamen suvremenog informacijskog društva. Arhivske su ustanove garancija službene informacije i znanja o povijesti pojedinih osoba, organizacija i država i time predstavljaju temelj zdrave demokracije, napretka i dobroga upravljanja.

Nastojanja ICA-e sukladna su nastojanjima pojedinih nacionalnih udruga i ustanova, a u onim područjima gdje slične nacionalne udruge još ne postoje, ICA nastoji pružati pomoć pri usmjeravanju profesionalnih nastojanja arhivista. Ona nastoji na različitim razinama, od lokalne do međunarodne, pružati potporu za razmjenu zajedničkih stručnih inicijativa. U okviru rada ICA-e osnivaju se *ad hoc* odbori i radne grupe na različitim razinama za rad na posebnim projektima i aktivnostima za rješavanje nekih gorućih pitanja. Na redovitoj godišnjoj konferenciji raspravljaju se glavni profesionalni problemi u interesu struke, a stručnoj su javnosti informacije o tom radu dostupne u redovitim godišnjim i povremenim publikacijama. Privremenim ili trajnim okupljanjem stručnjaka kroz sekcije povezane s posebnim sadržajima ili pitanjima objedinjuje se respektabilan rad brojnih profesionalnih udruga i arhivista međunarodnih organizacija lokalne uprave, poslovnih i radnih tijela, sveučilišta, vjerskih zajednica, parlamenata i političkih stranaka. Nazivi i interesi pojedinih sekcija potvrđuju sveobuhvatnost interesa ICA-e s obzirom na problematiku arhivske profesije u suvremenom svijetu: Sekcija za edukaciju i izobrazbu (SAE), Sekcija za arhive vjerskih tradicija (SAFT), Sekcija za arhitektonske zapise (SAR), Sekcija za poslovne (business) arhive (SBA), Sekcija za međunarodne organizacije (SIO), Sekcija za književne i umjetničke arhive (SLA), Sekcija za lokalne, gradske i područne arhive (SLMT), Sekcija profesionalnih udruga (SPA), Sekcija za sportske arhive (SPO), Sekcija za arhive i arhiviste parlamenata i političkih stranaka (SPP), Sekcija za arhive sveučilišta i znanstvenoistraživačkih instituta (SUV), Sekcija za arhive i ljudska prava (SAHR).

ICA International Council on Archives
60 rue des Francs-Bourgeois
75003 PARIS, France
Tel: +33 (0)1 81 70 55 62
E-mail: ica@ica.org

Knjižicu uredila: Martina Piškor

arhiVtektura